

คำนำ

ด้วย สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นศูนย์ที่จัดฝึกอบรมด้านอาชีพ หลักสูตรการทำสบู่มะขาม รวมถึงการสนับสนุนประสานงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการศึกษาอาชีพให้ทีมงานทำสร้างรายได้ให้ตนเองและครอบครัว

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เน้นเรื่องการมีอาชีพเพื่อการมีงานทำมีรายได้ จึงได้นำการทำสบู่มะขาม มาจัดทำเป็นหลักสูตรเพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไป ได้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปประกอบอาชีพต่อไป

ขอขอบคุณวิทยากรวิชาชีพ และคณะดำเนินงานเพื่อการพัฒนาตนเอง ที่ได้ร่วมพัฒนาหลักสูตร และจัดทำแผนการเรียนรู้รวมทั้งสื่อต่าง ๆ ให้สำเร็จไปด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อวิทยากรและผู้เรียนต่อไป

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์

มกราคม 2568

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้การทำสบู่มะขาม	1
ความรู้พื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการทำสบู่มะขาม	3
หลักสูตรการทำสบู่มะขาม	4
ความเป็นมา	4
จุดประสงค์การเรียนรู้	4
กลุ่มเป้าหมาย	4
ระยะเวลา	4
เนื้อหาหลักสูตร	4
การจัดการเรียนรู้	5
สื่อการเรียนรู้	5
การวัดและประเมินผล	5
การจบหลักสูตร	5
เอกสารหลักฐานการศึกษา	5
การเทียบโอนผลการเรียน	5
แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้หลักสูตร การทำสบู่มะขาม	6-8
ใบความรู้ ความเป็นมา การทำสบู่มะขาม	9
ใบความรู้ การทำสบู่มะขาม	10
ใบความรู้การบรรจุหีบห่อ	12
ใบงาน แบบบันทึกการทำสบู่มะขาม	14
ใบความรู้ คุณค่า/ประโยชน์ การทำสบู่มะขาม	15
ใบความรู้ การคำนวณต้นทุน กำไร	16
ใบงาน การคิดต้นทุน กำไร	17
ใบความรู้ ช่องทางการตลาด	18
แบบวัดและประเมินผลการทำสบู่มะขาม	19
ใบงาน แบบประเมินผลงานผู้เรียน	20
บรรณานุกรม	21
รายชื่อคณะผู้จัดทำหลักสูตร	22

หลักสูตรอาชีพวิชาการทำสบู่มะขาม จำนวน 10 ชั่วโมง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์

ความรู้เกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการทำสบู่มะขาม

ก่อนที่ผู้เรียนจะเข้าสู่การเริ่มต้นการทำสบู่มะขาม ผู้เรียนควรเรียนรู้เกี่ยวกับวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการการทำสบู่มะขาม เช่น กลีเซอริน น้ำเปล่า มะขามเปียก พิมพ์รูปต่าง ๆ

กลีเซอริน (Glycerin) หรือ กลีเซอรอล (Glycerol) เป็นของเหลวที่ไม่มีสี มีความหนืด และมีรสหวาน สูตรทางเคมี $C_3H_8O_3$ สามารถละลายน้ำได้ดีในแอลกอฮอล์และน้ำ แต่ไม่ละลายในไขมันได้ เนื่องจากกลีเซอริน มีคุณสมบัติเคมีที่หลากหลาย จึงสามารถนำไปใช้เป็นสารตั้งต้นในการสังเคราะห์สารเคมีได้

ด้วยคุณสมบัติที่สามารถละลายในแอลกอฮอล์และน้ำได้นี้จึงนำไปใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง ซึ่งกลีเซอรินบริสุทธิ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายรูปแบบ เช่น ใช้เป็นส่วนผสมหรือ เป็นตัวช่วยในกระบวนการผลิตเครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ในห้องน้ำและสุขอนามัยส่วนบุคคล อาหาร ยาสีฟัน ยาสระผม และนิยมใช้มากในอุตสาหกรรมสบู่ เพราะกลีเซอรินเป็นส่วนช่วยหล่อลื่นเหมือน มอยซ์เจอร์ไรเซอร์ เพื่อปกป้องผิวไม่ให้แห้งและดูดซับความชื้นเมื่อสัมผัสกับอากาศซึ่งจะทำให้รู้สึกว้าผิวมีความชุ่มชื้น อ่อนโยนต่อผิว ขจัดความสกปรกที่ฝังแน่น ไม่ทำให้อุดตันรูขุมขน รวมทั้งปลอดภัยต่อผิวหนัง

ประโยชน์ของกลีเซอริน (Glycerin) หรือ กลีเซอรอล (Glycerol)

1. ใช้เป็นตัวทำละลายในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เนื่องจากสามารถละลายในน้ำ และแอลกอฮอล์ได้ดี
2. สำหรับอุตสาหกรรมเคมี มักใช้สำหรับเป็นสารตั้งต้นในการผลิตสารประกอบโพลีออล (Polyol) สำหรับผลิตโฟม
3. กลีเซอรินและกลีเซอรอล ที่มีความเข้มข้นมากกว่าร้อยละ 55 จะมีรสหวานสามารถใช้เป็นสารทดแทนน้ำตาลได้
4. กลีเซอรินและกลีเซอรอล ที่เป็นสารจำพวก Hydroscopic มีคุณสมบัติดูดซับความชื้นในบรรยากาศได้ดี จึงนิยมนำมาใช้เป็นส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการความนุ่ม ความยืดหยุ่น และเป็นครีม เช่น อุตสาหกรรมพลาสติกเพื่อให้มีความอ่อนตัว และยืดหยุ่นได้ดี

5. ใช้เป็นส่วนผสมของผลิตภัณฑ์เพื่อทำหน้าที่เป็น Thickening agent หรือ Bodying agent เพราะสามารถให้
6. ใช้เป็นส่วนผสมสำหรับผลิตภัณฑ์เพื่อรักษาความชุ่มชื้น เช่น น้่ายาบ้วนปาก, ยาสีฟัน, สบู่ เป็นต้น
ความเหนียวได้ดี
7. ใช้เป็นส่วนผสมของผลิตภัณฑ์ยา อาหาร และเครื่องสำอาง เช่น เป็นสารทดแทนน้ำตาล เป็นต้น
8. โมโนกลีเซอไรด์ใช้เป็นสารอิมัลชัน และสารเพิ่มความคงตัว
9. ใช้ฉีดพ่นหรือเคลือบผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพื่อรักษาความสด ป้องกันการระเหยของน้ำ เช่น ใช้พ่น
ใบยาสูบ
10. ใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง เป็นสารอิมัลชัน (Emulsion) ในผลิตภัณฑ์ครีม และเป็นสารที่ทำ
หน้ารักษาความชุ่มชื้นทั้งในส่วนผสมของผลิตภัณฑ์แกผิว

มะขามเปียก มะขามเป็นสมุนไพรที่มีกรด AHA (Alpha hydroxyl acids) ที่จะช่วยผลัดเซลล์ผิวที่ตายไปแล้ว ทำให้ผิวถูกสร้างขึ้นใหม่และกระจ่างใสกว่าเดิม นอกจากนี้มะขามยังเป็นอาหารผิวชั้นดี เพราะอุดมไปด้วยวิตามิน A B2 C ฟอสฟอรัส ไขมัน โปรตีน แคลเซียม กรดซิตริก และกรดทาทาริก ที่เป็นตัวช่วยสำคัญในการดูแลผิว

แม่พิมพ์ พิมพ์ซิลิโคนนอกจากจะนำมาเป็นอุปกรณ์เบเกอรี่เพื่อเป็นพิมพ์สำหรับทำขนมและเบเกอรี่ต่าง ๆ แล้ว ด้วยคุณสมบัติของพิมพ์ซิลิโคนที่สามารถใช้ได้ในอุณหภูมิที่กว้างทั้งร้อนและเย็น จึงสามารถนำมาใช้เป็นพิมพ์สำหรับขึ้นรูปสินค้าหรือของอื่น ๆ ได้อีกมากมาย ไม่ใช่แค่เพียงอุปกรณ์เบเกอรี่เท่านั้น เช่น สบู่ เทียน เป็นต้น

ความรู้พื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการทำสบู่มะขาม

การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญมากเพราะจะเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพเป็นการแก้ปัญหาการว่างงาน และส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์ ที่จะพัฒนาศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ให้ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง และมีงานทำอย่างยั่งยืน

สภาพสังคมปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ประชากรมนุษย์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ไปอย่างรวดเร็ว และไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น มนุษย์จึงประสบปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย โดยเฉพาะด้านการดำรงชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์

อาชีพการทำสบู่มะขามเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่น่าสนใจสามารถเป็นอาชีพทางเลือก สร้างรายได้เสริม หรือเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จึงได้ส่งเสริมการจัดการทำสบู่มะขามซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะงานศิลปะมีความคิดสร้างสรรค์ การเลือกใช้แบบลดทอนสีสันทันการออกแบบ ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรการทำสบู่มะขาม จำนวน 10 ชั่วโมง

1.ความเป็นมา

การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญมากเพราะจะเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพเป็นการแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจชุมชนสามารถให้ประชาชนได้มีอาชีพที่มั่นคงและสร้างรายได้ โดยเน้นการบูรณาการ ให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านต่าง ๆ มุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมีคุณภาพทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

สบู่ เป็นเครื่องสำอางชนิดหนึ่งที่ใช้ในการทำความสะอาดร่างกาย กระบวนการผลิตสบู่มีการเพิ่มส่วนผสมอื่น ๆ เพื่อให้สบู่มีสรรพคุณตรงตามความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น เช่น มีสีกลิ่นที่สวยงามน่าใช้ มีกลิ่นหอม และมีสรรพคุณทางยา ในทางการค้ามีการใช้สารสังเคราะห์เพิ่มขึ้นทำให้ผลิตภัณฑ์น่าใช้ บรรจุภัณฑ์สวยงามแต่แฝงไปด้วยสารเคมีที่เป็นอันตราย มีพิษตกค้างและราคาสูง ปัจจุบันมีสบู่มากมายหลายชนิดให้ได้เลือกใช้ตามความเหมาะสมและความชอบของแต่ละบุคคล แต่จะมีใครทราบหรือไม่ว่าสบู่ส่วนใหญ่ที่ใช้กันอยู่ล้นแล้วแต่มีส่วนผสมที่เป็นพิษของสารซัฟฟอกและสารเคมีและเศษที่หลงเหลือในอุตสาหกรรมจากการกลั่นน้ำมันและปิโตรเลียมเคมีรวมถึงวัตถุกันเสีย

สบู่มะขาม เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นมีอยู่ คือ การสร้างสบู่จากวัสดุธรรมชาติ ในท้องถิ่นที่หาได้ง่าย และที่ไม่เพียงแค่นี้ให้สีกลิ่นสวยงามดึงดูดความสนใจ มีกลิ่นหอม แต่ให้ประสิทธิภาพเท่าสบู่ทั่วไป มีส่วนผสมของสีธรรมชาติ ไม่มีสารเคมีเจือปน และสามารถนำไปอาบน้ำขัดผิวด้วยสรรพคุณของส่วนผสมธรรมชาติที่ผสมอยู่ในสบู่มะขาม สามารถนำไปล้างมือด้วยกลิ่นหอมอ่อนๆในสบู่ และยังสามารถทำเป็นของที่ระลึกได้ ด้วยรูปลักษณะที่น่ารัก สวยงาม อีกอย่างในปัจจุบันคนส่วนใหญ่

เริ่มหันมาสนใจในสมุนไพรมากขึ้น เราจะเห็นข้อแตกต่างระหว่างสบู่เคมีกับสบู่สมุนไพรได้อย่างชัดเจน สบู่ที่ทำจากสารเคมีเมื่อใช้ไปนาน ๆ จะทำให้มีสารเคมีตกค้างในร่างกายของเราถึงแม้ว่ามันจะทำให้เห็นผลได้เร็ว ก็ตาม แต่ไม่ทำให้ร่างกายปลอดภัย ต่างกับสบู่สมุนไพรซึ่งไม่มีโทษอย่างแน่นอนเพราะมาจากวัสดุธรรมชาติ หาได้เอง และที่สำคัญเราสามารถทำเองได้ด้วย เป็นการสืบทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น ลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ในชุมชน เด็กและสตรีในพื้นที่ เป็นการส่งเสริม สนับสนุนและตอบสนองกับความต้องการของประชาชน กลุ่มเป้าหมาย จึงได้จัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หลักสูตรพัฒนาอาชีพ วิชาการทำสบู่มะขาม จำนวน 5 ชั่วโมง ให้สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ พัฒนาอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดรายได้กับตนเองและครอบครัว เป็นการสร้างอาชีพได้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 อธิบายความเป็นมาของ การทำสบู่มะขาม ได้
- 2.2 อธิบายวัสดุ อุปกรณ์และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมได้
- 2.3 อธิบายขั้นตอนการทำการทำสบู่มะขาม ได้
- 2.4 ลงมือปฏิบัติการทำการทำสบู่มะขามได้
- 2.5 อธิบายคุณค่าของการทำสบู่มะขาม ได้
- 2.6 จัดหาหรือจัดทำการบรรจุหีบห่อได้อย่างเหมาะสม
- 2.7 คิดต้นทุน กำไรจากการทำการทำสบู่มะขามได้
- 2.8 อธิบายช่องทางการจัดการตลาดของการทำสบู่มะขามได้

3. กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป

4. ระยะเวลา

เรียนรู้ และฝึกทักษะ จำนวน 10 ชั่วโมง

- ภาคทฤษฎี	2	ชั่วโมง
- ภาคปฏิบัติ	8	ชั่วโมง

5. เนื้อหาหลักสูตร

- 5.1. ความเป็นมาของการทำสบู่มะขาม
- 5.2. วัสดุ อุปกรณ์และเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม
- 5.3. ขั้นตอนการทำการทำสบู่มะขาม
- 5.4. การปฏิบัติการทำการทำสบู่มะขาม
- 5.5. คุณค่าของการทำสบู่มะขาม
- 5.6. การจัดหาหรือจัดทำการบรรจุหีบห่อได้อย่างเหมาะสม
- 5.7. การคิดต้นทุน กำไรจากการทำการทำสบู่มะขาม
- 5.8. ช่องทางการจัดการตลาดของการทำสบู่มะขาม

6. การจัดการเรียนรู้

การบรรยายให้ความรู้ การสาธิต การลงมือปฏิบัติ การอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้

7. สื่อการเรียนรู้

- 7.1. สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ ใบความรู้ แผ่นพับ
- 7.2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์
- 7.3. สื่อบุคคล เช่น ผู้รู้ ภูมิปัญญา
- 7.4. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

8. การวัดและประเมินผล

ประเมินความรู้ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติจากการสอบถาม แบบทดสอบ การสังเกต และการมีส่วนร่วม

9. การจบหลักสูตร

- 9.1. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 9.2. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
- 9.3. มีชิ้นงาน/ผลงาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและคุณภาพ

10. เอกสารหลักฐานการศึกษาที่จะได้รับหลังจากจบหลักสูตร

เกียรติบัตรออกโดยสถานศึกษา

11. การเทียบโอน

เทียบโอนเป็นรายวิชาเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาจากจำนวนชั่วโมง และความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรสถานศึกษารายวิชาเลือก สาระการประกอบอาชีพไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

ลงชื่อ.....ผู้เขียนหลักสูตร
()

ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบหลักสูตร
()

หัวหน้างานจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง

ลงชื่อ.....อนุมัติหลักสูตร
()

ผู้อำนวยการ สกร.ระดับอำเภอ.....

แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรการทำสบู่มะขาม จำนวน 10 ชั่วโมง

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ชั่วโมง	
						ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1. ความเป็นมาของ การทำสบู่มะขาม	1.อธิบาย ความสำคัญในการ ประกอบอาชีพ การทำสบู่มะขาม ได้	1.1 ความสำคัญในการ ประกอบอาชีพ การทำสบู่มะขาม	1.1 ศึกษาข้อมูลจาก เอกสารสื่อต่างๆ สถาน ประกอบการสื่อของจริง ภูมิปัญญาในชุมชน เพื่อน	1. ใบความรู้เรื่องความเป็นมาของการทำสบู่มะขาม 2. รูปภาพ 3. สื่อออนไลน์	1. สังเกตความสนใจ 2. ชักถาม 3. การมีส่วนร่วม 4. ชิ้นงาน/ผลงาน 5. ประเมินผลงาน	20 นาที	30 นาที
2. วัสดุ อุปกรณ์และเลือกใช้ได้เหมาะสม	2.สามารถอธิบาย การคัดเลือกวัสดุ ดิบในการสบู่ มะขามได้	2.การเตรียมวัตถุดิบและ สวนประกอบในการ ทำสบู่มะขาม	2.วิทยาการ/ ภูมิปัญญาตรวจสอบ ผลงาน ผลการเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะ	1.ตัวอย่างวัสดุ อุปกรณ์ 2. สื่อออนไลน์	ผู้เรียน โดยใช้ใบงาน ที่กำหนด	20 นาที	30 นาที
3. ขั้นตอนการทำ การทำสบู่มะขาม	1.อธิบายขั้นตอน การทำสบู่มะขาม	1. ขั้นตอนการทำสบู่ มะขาม	1. วิทยาการอธิบายการ เตรียมอุปกรณ์และ ขั้นตอนการทำสบู่ มะขาม	1.ใบความรู้ เรื่องการทำ สบู่มะขาม 2. สื่อออนไลน์ 3. วัสดุ อุปกรณ์ของจริง		20 นาที	4 ชั่วโมง
4. การปฏิบัติการทำ การทำสบู่มะขาม	1. ปฏิบัติการทำ สบู่มะขาม	1.การปฏิบัติการทำสบู่ มะขาม	1. วิทยาการสาธิตวิธีการ ทำสบู่มะขาม และ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ 2. วิทยาการและผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้	1. ใบงาน การทำสบู่ มะขาม			1 ชั่วโมง

แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรการทำสบู่มะขาม จำนวน 10 ชั่วโมง

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ชั่วโมง	
						ทฤษฎี	ปฏิบัติ
5. คุณค่าของ การทำสบู่มะขาม	1. อธิบายคุณค่าของการทำสบู่มะขาม	1. คุณค่าของการทำสบู่มะขาม	1. ผู้เรียนศึกษาใบความรู้คุณค่าของการทำสบู่มะขาม 2. วิทยาการและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับคุณค่าของการทำสบู่มะขาม 3. วิทยาการสรุปองค์ความรู้	ใบความรู้ เรื่องคุณค่าการทำสบู่มะขาม	1. สังเกตความสนใจ 2. ซักถาม 3. การมีส่วนร่วม 4. ชิ้นงาน/ผลงาน 5. ประเมินผลงานผู้เรียน โดยใช้ใบงานที่กำหนด	20 นาที	30 นาที
6. การจัดหาหรือจัดทำ การบรรจุหีบห่อได้อย่างเหมาะสม	1. เพื่อให้ผู้เรียนบอกความหมายของบรรจุภัณฑ์ได้ 2. เพื่อให้ผู้เรียนบอกวัสดุที่ใช้บรรจุภัณฑ์ 3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกแบบบรรจุภัณฑ์ได้	ความหมายของบรรจุภัณฑ์และวัสดุที่ใช้บรรจุภัณฑ์	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้เรื่องบรรจุภัณฑ์ 2. วิทยาการอธิบายและสาธิตเกี่ยวกับการบรรจุภัณฑ์ 3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการบรรจุภัณฑ์	1. ใบความรู้ เรื่องการบรรจุหีบห่อ 2. ตัวอย่างการบรรจุหีบห่อ		20 นาที	30 นาที

แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรการทำสบู่มะขาม จำนวน 10 ชั่วโมง

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้	วัดและประเมินผล	ชั่วโมง	
7. การคิดต้นทุน กำไรจากการ .การทำสบู่มะขาม	1.คิดต้นทุน กำไรจากการจำหน่ายสบู่มะขามได้	1. การคำนวณต้นทุน กำไร	1. วิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการคิดต้นทุน กำไร 2. ให้ผู้เรียนฝึกการคิดต้นทุน กำไร	1. ใบความรู้เรื่องการค้าคำนวณต้นทุนกำไร 2. ใบงาน		10 นาที	30 นาที
8. ช่องทางการจัดการตลาดของ การทำสบู่มะขาม	1. อธิบายช่องทางการจัดการการตลาดของการทำสบู่มะขาม	1. ช่องทางการตลาดของการทำสบู่มะขาม	1. วิทยากรแจกใบความรู้ให้ผู้เรียนศึกษา 2. วิทยากรและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับช่องทางการจัดการการตลาด	1. ใบความรู้เรื่องช่องทางการตลาด		10 นาที	30 นาที

ใบความรู้ ความเป็นมาของการทำสบู่มะขาม

การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญมากเพราะจะเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพเป็นการแก้ปัญหาการว่างงานและส่งเสริมความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจชุมชนสามารถให้ประชาชนได้มีอาชีพที่มั่นคงและสร้างรายได้โดยเน้นการบูรณาการให้สอดคล้องกับศักยภาพด้านต่าง ๆ มุ่งพัฒนาคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพและการมีงานทำอย่างมีคุณภาพทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

สบู่ เป็นเครื่องสำอางชนิดหนึ่งที่ใช้ในการทำความสะอาดร่างกาย กระบวนการผลิตสบู่มีการเพิ่มส่วนผสมอื่น ๆ เพื่อให้สบู่มีสรรพคุณตรงตามความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น เช่น มีสีกลิ่นที่สวยงามน่าใช้ มีกลิ่นหอม และมีสรรพคุณทางยา ในทางการค้ามีการใช้สารสังเคราะห์เพิ่มขึ้นทำให้ผลิตภัณฑ์น่าใช้ บรรจุภัณฑ์สวยงามแต่แฝงไปด้วยสารเคมีที่เป็นอันตราย มีพิษตกค้างและราคาสูง ปัจจุบันมีสบู่มากมายหลายชนิดให้เลือกใช้ตามความเหมาะสมและความชอบของแต่ละบุคคล แต่จะมีใครทราบหรือไม่ว่าสบู่ส่วนใหญ่ที่ใช้กันอยู่ล้วนแล้วแต่มีส่วนผสมที่เป็นพิษของสารซักฟอกและสารเคมีและเศษที่เหลือในอุตสาหกรรมจากการกลั่นน้ำมันและปิโตรเลียมเคมีรวมถึงวัตถุกันเสีย

สบู่มะขาม เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นมีอยู่ คือ การสร้างสบู่จากวัสดุธรรมชาติ ในท้องถิ่นที่หาได้ง่าย และที่ไม่เพียงแค่นี้ให้สีกลิ่นสวยงามดึงดูดความสนใจ มีกลิ่นหอมแต่ให้ประสิทธิภาพเท่าสบู่ทั่วไป มีส่วนผสมของสีธรรมชาติ ไม่มีสารเคมีเจือปน และสามารถนำไปอาบน้ำขัดผิวด้วยสรรพคุณของส่วนผสมธรรมชาติที่ผสมอยู่ในสบู่มะขาม สามารถนำไปล้างมือด้วยกลิ่นหอมอ่อนๆ ในสบู่ และยังสามารถทำเป็นของขวัญที่ระลึกได้ ด้วยรูปลักษณ์ที่น่ารัก สวยงาม อีกอย่างในปัจจุบันคนส่วนใหญ่เริ่มหันมาสนใจในสมุนไพรมากขึ้น เราจะเห็นข้อแตกต่างระหว่างสบู่เคมีกับสบู่สมุนไพรได้อย่างชัดเจน สบู่ที่ทำจากสารเคมีเมื่อใช้ไปนาน ๆ จะทำให้มีสารเคมีตกค้างในร่างกายของเราถึงแม้ว่ามันจะทำให้เห็นผลได้เร็วก็ตาม แต่ไม่ทำให้ร่างกายปลอดภัย ต่างกับสบู่สมุนไพรซึ่งไม่มีโทษอย่างแน่นอนเพราะมาจากวัสดุธรรมชาติหาได้เอง และที่สำคัญเราสามารถทำเองได้ด้วย เป็นการสืบทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น ลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ในชุมชน เด็กและสตรีในพื้นที่ เป็นการส่งเสริม สนับสนุนและตอบสนองกับความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จึงได้จัดโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน หลักสูตรพัฒนาอาชีพ วิชาการทำสบู่มะขาม จำนวน 5 ชั่วโมง ให้สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพ พัฒนาอาชีพ เพื่อก่อให้เกิดรายได้กับตนเองและครอบครัว เป็นการสร้างอาชีพได้

ใบความรู้ การทำสบู่มะขาม

การทำสบู่มะขาม

วัสดุอุปกรณ์

1. เต้าไฟฟ้า เต้าแก๊ส
2. อุปกรณ์ทำครีว หม้อ
3. แม่พิมพ์
4. กลีเซอริน
5. มะขามเปียก

วิธีการทำ

1. หั่นหัวเชื้อสบู่ให้เป็นก้อนเล็ก ๆ แล้วนำไปตุ๋นหรือตั้งไฟอ่อน ๆ ให้ละลาย

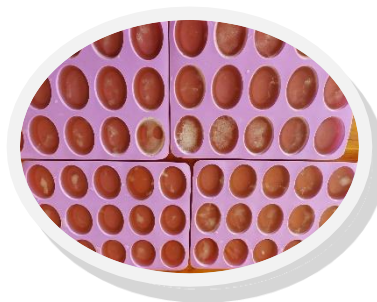
2. พอละลายดีแล้วจึงเติมน้ำมะขาม คนให้เข้ากัน

3. เทลงพิมพ์ จะใช้น้ำมันมะกอกทาพิมพ์นิดหน่อยเพื่อให้แกะสบู่ออกจากพิมพ์ได้ง่าย ทิ้งไว้ให้เย็น

4. พักสบู่ที่ได้ให้เนื้อสบู่แข็งตัว แคะออกจากพิมพ์

5. จะได้สบู่มะขามตามต้องการ

ใบความรู้ การบรรจุหีบห่อ

การบรรจุภัณฑ์ที่ดึงดูดความสนใจ ตอบโจทย์ของผู้บริโภค ภายใต้บรรจุภัณฑ์ ส่งเสริมอาชีพ เสริมให้แก่พี่น้องเกษตรกร สร้างอาชีพเสริม เพิ่มรายได้เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สร้างความภาคภูมิใจจากผู้ให้ สู่ความสุขใจของผู้รับ ต่อยอดสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับเกษตรกร และชุมชนอย่างยั่งยืน

ความสำคัญของการบรรจุภัณฑ์

บรรจุภัณฑ์นั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อผลผลิตทั้งหลาย ดังนี้

1. รักษาคุณภาพ และปกป้องตัวสินค้า เริ่มตั้งแต่การขนส่ง การเก็บให้ ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ เหล่านั้นมิให้เสียหายจากการปนเปื้อนจากฝุ่นละออง แมลง คน ความชื้น ความร้อน แสงแดด และการปลอมปน เป็นต้น

2. ให้ความสะดวกในเรื่องการขนส่ง การจัดเก็บมีความรวดเร็วในการขนส่ง เพราะสามารถรวมหน่วย ของผลิตภัณฑ์เหล่านั้นเป็นหน่วยเดียวได้

3. ส่งเสริมทางการตลาด บรรจุภัณฑ์เพื่อการจัดจำหน่ายเป็นสิ่งแรกที่ ผู้บริโภคเห็น ดังนั้นบรรจุภัณฑ์จะต้องทำหน้าที่บอกกล่าวสิ่งต่าง ๆ ของตัวผลิตภัณฑ์โดยการบอกข้อมูลที่จำเป็นทั้งหมด ของตัวสินค้าและนอกจากนั้นจะต้องมีรูปลักษณะที่สวยงามสะดุดตาเชิญชวนให้เกิดการตัดสินใจซื้อ

วัตถุประสงค์ของการออกแบบบรรจุภัณฑ์

1. เพื่อสร้างบรรจุภัณฑ์ที่สามารถเอื้อประโยชน์ด้านหน้าที่ใช้สอยได้ดี มีความปลอดภัย ประหยัด และมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อสร้างบรรจุภัณฑ์ที่สามารถสื่อสารและสร้างผลกระทบต่อผู้บริโภคโดยใช้ความรู้แขนงศิลปะ เข้ามาสร้างคุณลักษณะ เช่น มีเอกลักษณ์มีลักษณะพิเศษที่ดึงดูดและสร้างการจดจำตลอดจนเข้าถึงความหมาย และคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์
3. เพื่อปกป้องคุ้มครองและรักษาคุณภาพสินค้า
4. เป็นตัวชี้บ่งและสื่อสารรายละเอียดสินค้า ดึงดูดผู้บริโภค แสดงถึงภาพลักษณ์
5. เป็นต้นทุนในการผลิตสินค้า เมื่อบรรจุภัณฑ์ดีย่อมมีส่วนช่วยให้มูลค่าสินค้าสูงขึ้น

ใบงาน
แบบบันทึกการทำสบู่มะขาม

ให้ผู้เรียนจดบันทึก ขั้นตอน การทำสบู่มะขาม ระหว่างที่วิทยากรบรรยาย

แบบบันทึก

วัสดุอุปกรณ์

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขั้นตอนการทำ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ความคิดเห็นส่วนตัว

.....
.....
.....
.....
.....

ใบความรู้ คุณค่าของการทำสบู่มะขาม

ความรู้พื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร การทำสบู่มะขาม

การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญมากเพราะจะเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศ ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพเป็นการแก้ปัญหาการว่างงาน และส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชนซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์ ที่จะพัฒนาศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ให้ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงมั่งคั่ง และมีงานทำอย่างยั่งยืน

สภาพสังคมปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ประชากรมนุษย์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ไปอย่างรวดเร็ว และไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น มนุษย์จึงประสบปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย โดยเฉพาะด้านการดำรงชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์

อาชีพการทำสบู่มะขามเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่น่าสนใจสามารถเป็นอาชีพทางเลือก สร้างรายได้เสริม หรือเพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จึงได้ส่งเสริมการจัดการทำสบู่มะขามซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะงานศิลป์มีความคิดสร้างสรรค์ การเลือกใช้แบบลวดลายสีสันทันการออกแบบ ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ

ใบความรู้ การคำนวณต้นทุนกำไร

ตัวอย่างการคิดต้นทุน กำไร การผลิตและค่าใช้จ่ายในการทำสบู่มะขาม

วัน เดือน ปี	รายการ	จำนวนสิ่งของ	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
	ค่าใช้จ่าย (ต้นทุน)			การกำหนดราคา ขาย คิดจากต้นทุน + กำไรที่ต้องการ
	กรีเซอร์ลิน	2 กิโลกรัม	150 บาท	
	มะขามเปียก	200 กรัม	50 บาท	
	แม่พิมพ์ ขนาด 15 ช่อง 29.5*24*2CM	5 แพ็ค	500 บาท	
	รวมค่าใช้จ่าย		700 บาท	
	รายได้	ได้ 90 ก้อน ก้อนละ 13 บาท ได้ทั้งหมด 1,170 บาท		กำไร 468 บาท

การกำหนดราคาขายต่อหน่วย ดังนี้

- กำหนดกำไรที่ต้องการได้จาก กำไร/ต้นทุนที่ต้องการ X ด้วย 100=%)

ตัวอย่างเช่น

ขาย 1,170 จากต้นทุน 700 บาท ต้องการกำไรร้อยละ 40

ดังนั้น กำไรที่ต้องการ = $1,170 \times 40 \div 100 = 468$

- การกำหนดราคาขายต่อหน่วย ได้มาจากต้นทุน + กำไรหารด้วยจำนวนหน่วย

ตัวอย่าง

ทำสบู่มะขามได้ 90 ชิ้น จากต้นทุน 700 บาท และกำไรที่ต้องการ 468 บาท

ฉะนั้น ราคาขายต่อชิ้น = $700 \text{ บาท} + 468 \text{ บาท} \div 90 \text{ ชิ้น} = 13 \text{ บาท}$

หมายเหตุ

การกำหนดกำไรที่ต้องการขึ้นอยู่กับสิ่งเหล่านี้ด้วย เช่น ราคาตลาด ลักษณะของสินค้าและบริการ เป็นสินค้าหายาก เป็นสินค้าเฉพาะกลุ่ม หรือมีฤดูกาลเข้ามาเกี่ยวข้องก็สามารถที่จะกำหนดกำไรที่ต้องการ สูงได้ การตั้งราคาให้สามารถแข่งขันได้นั้นต้องอยู่บนพื้นฐานความสมดุลระหว่างความพึงพอใจของผู้ซื้อและผู้ขายด้วย ถ้าสินค้าโดยทั่วไปมีขายกันแพร่หลาย มีคู่แข่งมากก็ต้องกำหนดกำไรน้อยลงไป

ใบงาน
การคิดต้นทุน กำไร

ผู้เรียน/กลุ่ม.....

เรื่อง.....

วัน เดือน ปี	รายการ	จำนวนสิ่งของ	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
	ค่าใช้จ่าย (ต้นทุน)			1. ให้กำหนดกำไรที่ ต้องการเป็นร้อยละก่อน 2. แล้วคำนวณหาราคาต่อ หน่วยจึงจะทราบรายได้ 3. นำรายได้ที่ได้มาใส่ ตารางนี้
	รวมค่าใช้จ่าย			
	รายได้จากการขาย			
	รวมรายได้			

1. กำไรที่ต้องการ = ต้นทุน \times (ร้อยละของกำไรที่ต้องการหารด้วย 100)

2. กำหนดราคาขายต่อหน่วย = ต้นทุน + กำไร = _____ จำนวนหน่วย

ใบความรู้ ช่องทางการตลาด

ช่องทางจำหน่ายทางตรงมีช่องทางขาย ดังนี้

- หน้าร้านมีการจัดจำหน่ายสินค้าและบริการจากผู้ผลิตให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง

ช่องทางการจำหน่ายโดยอ้อมมีช่องทางการขาย ดังนี้

- ทางออนไลน์ ขยายบนเพจ Facebook เป็นช่องทางที่ง่ายที่สุด คนขายนิยมสูงสุด และก็เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเราได้มากที่สุดเช่นกัน เพราะสมัยนี้ใครๆก็เล่น Facebook กันทั้งนั้น ทำให้สินค้าเราเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ง่ายมาก ยิ่งปัจจุบัน Facebook สามารถตั้งบที่ใช้ลงโฆษณาและกำหนดกลุ่มเป้าหมายเองด้วย ทำให้เปิดเพจขายของบน Facebook อีกช่องทางหนึ่ง

แบบวัดและประเมินผลการทำสบู่มะขาม

ประเด็นที่เกี่ยวข้องของ

1. ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ (20)

- 1.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจ
- 1.2 สอบถามความรู้ความเข้าใจ

2. ทักษะการปฏิบัติ (40)

- 2.1 สังเกตการณ์ปฏิบัติในระหว่างการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม
- 2.2 ประเมินโดยให้สาธิต
- 2.3 แสดงขั้นตอนวิธีการปฏิบัติ
- 2.4 ประเมินจากกระบวนการมีส่วนร่วม (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา)

3. คุณภาพของผลงาน ผลการปฏิบัติ (40)

- 3.1 สังเกตผลงาน
- 3.2 ตรวจสอบผลงาน
- 3.3 มีความคิดสร้างสรรค์
- 3.4 ผลการปฏิบัติว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่

ใบงาน แบบประเมินผลงานผู้เรียน

ชื่อ – นามสกุล

หลักสูตร กลุ่ม

คำชี้แจง:ให้ผู้ประเมินขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ประเด็นที่ประเมิน	คะแนน ประเมิน (10 คะแนน)
1. ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระ (20 คะแนน)	
1.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจ	
1.2 สอบถามความรู้ความเข้าใจ	
2. ทักษะการปฏิบัติ (40 คะแนน)	
2.1 สังเกตการณ์ปฏิบัติในระหว่างการเรียนรู้การจัดกิจกรรม	
2.2 ประเมินโดยให้สาธิต	
2.3 แสดงขั้นตอนวิธีการปฏิบัติ	
2.4 ประเมินจากกระบวนการมีส่วนร่วม (ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา)	
3. คุณภาพของผลงาน ผลการปฏิบัติ (40 คะแนน)	
3.1 สังเกตผลงาน	
3.2 ตรวจสอบผลงาน	
3.3 มีความคิดสร้างสรรค์	
3.4 ผลการปฏิบัติว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่	
รวมคะแนน (100 คะแนน)	

หมายเหตุ การประเมินผลการจบหลักสูตรอาจดำเนินการได้ ดังนี้

- การประเมินระหว่างเรียน และเมื่อจบหลักสูตร
- ประเมินครั้งเดียวก่อนจบหลักสูตร

ทั้งนี้ เกณฑ์การจบหลักสูตร จะต้องได้คะแนนรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 จึงจะผ่านเกณฑ์การ

ประเมิน

ลงชื่อ

(

วิทยาการ

)

บรรณานุกรม

<https://www.google.com//search?q=กล่องสบู่ใส>
<https://www.google.com/search?q=มะขามเปียก>
[https://marumothai.com/article /รอบรู้เรื่อง-กสิเชอรีน/](https://marumothai.com/article/รอบรู้เรื่อง-กสิเชอรีน/)
<https://www.google.com/search?q=แม่พิมพ์สบู่มะขาม>

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

1. ว่าที่พ.ต.ดำริห์ ดิยะวัฒน์	ผู้อำนวยการสำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์
2. นางสาวนันทมน สกุลณมรรคา	รองผู้อำนวยการสำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์
3. นายประภาส โป้แล	ผู้อำนวยการ สกร. ระดับอำเภอหล่มเก่า
4. นางสาวสุภา ตรีจักร	ครูชำนาญการ
5. นางสาวทัชชกร ทาพันธ์	ครู
6. นางสาวเสาวนีย์ ยักษ์ลา	บรรณารักษ์ปฏิบัติการ
7. นางสาวกนกกรดา กอกเชียงแสน	ครู อาสาสมัครฯ
8. นางทิพรัตน์ หล้าวงษ์	ครู อาสาสมัครฯ
9. นางสาวนุจรินทร์ กงเกียน	ครู อาสาสมัครฯ

คณะทำงาน

1. นางทิพวรรณ กองเงิน	ครู กศน.ตำบล
2. นางสาวนริรัตน์ นันทะเกิด	ครู กศน.ตำบล
3. นางสาวสายฝน ภัคดีสอน	ครู กศน.ตำบล
4. นางสาวณัฐพร คำภีระ	ครู กศน.ตำบล
5. นางสาวนารีรัตน์ คำภา	ครู กศน.ตำบล
6. นายชัยโย กล้านรงค์	ครู กศน.ตำบล
7. นายอนุสร บัญชรอดรัมย์	ครู กศน.ตำบล
8. นางสาวนารีรัตน์ คำภา	ครู กศน.ตำบล

ผู้รวบรวมข้อมูลและจัดทำรูปเล่ม

นางเพชรพร ศรีมูล	ครู กศน.ตำบล
------------------	--------------